

Civilutskottets yttrande 2020/21:CU3y

Kommissionens arbetsprogram 2021

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 15 oktober 2020 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över Kommissionens arbetsprogram 2021 – Ett livskraftigt EU i en känslig omvärld (COM(2020) 690).

Civilutskottet begränsar yttrandet till att redogöra för sin syn på kommissionens avsikt att prioritera förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag. Utskottet föreslår att utrikesutskottet i sin granskning av kommissionens arbetsprogram ska lyfta fram att det förslaget inte bör prioriteras.

I yttrandet finns tre avvikande meningar, (S, M, SD, MP) och ett särskilt yttrande (V). I en avvikande mening (S, MP) anförs att utrikesutskottet bör ställa sig bakom kommissionens bedömning att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag ska prioriteras under 2021.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2021

Europeiska kommissionen presenterade den 19 oktober 2020 Kommissionens arbetsprogram 2021 – Ett livskraftigt EU i en känslig omvärld (COM(2020) 690). Bilagorna till arbetsprogrammet listar bl.a. förslag som kommissionen avser att prioritera under det kommande arbetsåret. Inom civilutskottets beredningsområde återfinns bland de prioriterade förslagen även i år kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (COM(2012) 614).

Kommissionens förslag om jämnare könsfördelning

I EU-kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning i börsnoterade företag föreslås bl.a. att det i bolag där mindre än 40 procent av styrelseledamöterna tillhör det underrepresenterade könet ska ges företräde åt sökande av det underrepresenterade könet, om flera kandidater har lika meriter. Direktivet föreslås omfatta bolag med minst 250 anställda och en årsomsättning om minst 50 miljoner euro eller en balansomslutning om minst 43 miljoner euro. Varje medlemsstat ska dessutom ha möjlighet att undanta sådana bolag där mindre än 10 procent av personalstyrkan tillhör det underrepresenterade könet. Enligt förslaget ska medlemsstaterna införa sanktioner för överträdelser.

Riksdagen har bedömt att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14, rskr. 2012/13:138). Sverige har i förhandlingarna intagit ståndpunkten att direktivet inte bör antas, bl.a. eftersom ett fortsatt arbete på nationell nivå är mer effektivt och mindre ingripande och förslaget bedöms strida mot subsidiaritetsprincipen.

Riksdagens tillkännagivande

I januari 2017 gjorde riksdagen, på förslag av civilutskottet, ett tillkännagivande till regeringen om könsfördelningen i bolagsstyrelser (bet. 2016/17:CU6, rskr. 2016/17:133). Enligt tillkännagivandet bör regeringen inom EU verka för nationellt självbestämmande i fråga om könsfördelningen i svenska börsbolags styrelser. Som skäl anförde civilutskottet följande:

De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Arbetet för att stärka jämställdheten inom näringslivet bör ske nationellt. I Sverige har de börsnoterade bolagen exempelvis inom ramen för självreglering antagit regler för att eftersträva en jämn könsfördelning. De åtgärder som eventuellt kan komma i fråga måste kunna anpassas till de rådande förhållandena i respektive medlemsstat med hänsyn till ägarstruktur,

bolagsstyrning och annat jämställdhetsarbete. Åtgärder för en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser bör inte vidtas på EU-nivå eftersom målet att skapa ett jämställt beslutsfattande i ekonomiska frågor bättre kan uppnås genom nationella åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet begränsar sitt yttrande till att redogöra för sin syn på kommissionens avsikt att prioritera förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning i börsnoterade företag. I kommissionens arbetsprogram för 2020 aviserade den då nyttillträdde kommissionen att förhandlingarna om kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning i börsnoterade företag, som sedan ett antal år tillbaka avstannat, skulle återupptas och prioriteras av den nya kommissionen. I sitt yttrande till utrikesutskottet över arbetsprogrammet 2020 hänvisade utskottet till sitt tidigare ställningstagande och föreslog att utrikesutskottet i sitt granskningsutlåtande skulle framhålla att förslaget inte borde finnas med bland de prioriterade förslagen (yttr. 2019/20:CU2y).

Utskottets uppfattning är alltså att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag inte bör finnas med bland de prioriterade förslagen. Detta bör utrikesutskottet framhålla i sitt granskningsutlåtande över kommissionens arbetsprogram 2021.

När det gäller arbetsprogrammet i övrigt har civilutskottet inte några synpunkter eller kommentarer.

Stockholm den 12 november 2020

På civilutskottets vägnar

Larry Söder

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Larry Söder (KD), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilander (SD), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD), Emma Hult (MP), David Josefsson (M), Ola Möller (S), Josefin Malmqvist (M) och Björn Petersson (S).

Avvikande meningar

1. Kommissionens arbetsprogram 2021 (S, MP)

Elin Lundgren (S), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Emma Hult (MP), Ola Möller (S) och Björn Petersson (S) anför:

I civilutskottets yttrande till utrikesutskottet över kommissionens arbetsprogram 2020 anmälde företrädare för våra partier en avvikande mening med följande innehåll:

Andelen kvinnliga styrelseledamöter i de börsnoterade företagen inom EU ligger fortfarande på alltför låga nivåer. Enligt prognoser förväntas inte heller andelen kvinnliga styrelseledamöter öka i någon större utsträckning om det inte vidtas åtgärder på EU-nivå. Detta är otillfredsställande ur ett jämställdhetsperspektiv, och det räcker inte heller för att uppnå den kritiska massa av kvinnliga styrelseledamöter som enligt forskningen behövs för att påverka företagets resultat i positiv riktning. Oberoende av om medlemsstaterna faktiskt kan vidta effektiva åtgärder i frågan är det tydligt att enskilda medlemsstaters åtgärder inte räcker. De möjligheter till konkurrenskraft och tillväxt som följer av ett gott utnyttjande av tillgänglig kompetens, däribland kvinnors, i bolagsstyrelserna kan på grund av frågans omfattning bättre uppnås om alla medlemsstater agerar tillsammans. Insatser på EU-nivå kan i praktiken bidra till konkurrens på lika villkor inom hela unionen.

Vi vidhåller den uppfattning som företrädare för våra partier redovisade i fjol i yttrande 2019/20:CU2y. Även i år föreslår vi därför att utrikesutskottet i sitt granskningsutlåtande ställer sig bakom kommissionens bedömning att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag ska prioriteras under 2021.

2. Kommissionens arbetsprogram 2021 (M)

Cecilie Tenfjord Toftby (M), Lars Beckman (M), David Josefsson (M) och Josefin Malmqvist (M) anför:

Vi instämmer i majoritetens bedömning att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning i börsnoterade företag inte bör prioriteras.

Dessutom anser vi att det i kommissionens arbetsprogram saknas nödvändiga förslag på reseområdet. Vi anser att kommissionen borde lägga fram konkreta förslag till åtgärder i syfte att stärka konsumentskyddet vid

inställda resor och vid researrangörens insolvens. Vidare borde kommissionen i arbetsprogrammet ha återkommit med en tydligare rekommendation till medlemsländerna om vikten av att inrätta garantisystem som säkerställer ersättning för utfärdade värdebevis vid researrangörens insolvens. Enligt vår mening är det sammanfattningsvis en brist att kommissionen inte lägger fram förslag på reseområdet som anpassar regelverket till den pågående krissituationen och framtida liknande situationer.

När det gäller kommissionens aviserade förslag om hållbar bolagsstyrning anser vi att ytterligare reglering på EU-nivå av företagens hållbarhetsarbete riskerar att öka regelbördan för företagen på ett sätt som inte motsvarar nyttan.

I sitt granskningsutlåtande bör utrikesutskottet därför framhålla dels att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag inte bör prioriteras, dels att nödvändiga förslag på reseområdet saknas, och dels att kommissionen inte bör lägga fram något förslag till direktiv om hållbar bolagsstyrning.

3. Kommissionens arbetsprogram 2021 (SD)

Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD) anför:

Vi instämmer i majoritetens bedömning att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning i börsnoterade företag inte bör prioriteras.

Därtill anser vi att kommissionens nya förslag till direktiv om hållbar bolagsstyrning i arbetsprogrammet för 2021 inte bör läggas fram. Enligt vår mening finns det inget behov av ytterligare reglering på EU-nivå när det gäller hållbarhetsarbete i svenska företag. Svenska företag kan själva avgöra hur hållbarhetsfrågor ska hanteras i den egna verksamheten.

I sitt granskningsutlåtande bör utrikesutskottet därför framhålla dels att förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag inte bör prioriteras, dels att kommissionen inte bör lägga fram något förslag till direktiv om hållbar bolagsstyrning.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (V)

Momodou Malcolm Jallow (V) anför:

I civilutskottets yttrande till utrikesutskottet över kommissionens arbetsprogram 2020 hade jag ett särskilt yttrande med följande innehåll:

I det betänkande av civilutskottet som det hänvisas till i yttrandet (bet. 2016/17:CU6) hade en företrädare för mitt parti ett särskilt yttrande. Som anfördes i det yttrandet är det angeläget att sträva efter en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Jämställdhet är en fråga om mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa, men också om att ta till vara alla människors kompetens. Om kompetensen hos både kvinnor och män i näringslivet tillvaratas får företagsledningarna den bästa sammansättningen, vilket gynnar företagen och därmed tillväxten. Det är alltså mycket angeläget med initiativ som syftar till att könsfördelningen blir avsevärt jämnare när det gäller deltagandet i ekonomiskt beslutsfattande. Enligt min mening bör det dock vara en uppgift för varje medlemsstat att ta initiativ för att åstadkomma en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelserna. Mot den bakgrunden anser jag, i likhet med utskottsmajoriteten, att utrikesutskottet i sitt granskningsutlåtande över kommissionens arbetsprogram 2020 bör framhålla att förslaget till direktiv om jämnare fördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag inte bör finnas med bland de prioriterade förslagen.

Min uppfattning när det gäller jämställdhet är fortfarande densamma som redovisades i det särskilda yttrandet i yttrande 2019/20:CU2y i fjol. Samtidigt anser jag fortfarande att det bör vara en uppgift för varje medlemsstat att ta initiativ för att åstadkomma en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelserna. Jag motsätter mig därför inte förslaget att utrikesutskottet i sitt granskningsutlåtande bör framhålla att förslaget till direktiv om en jämnare fördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag inte bör finnas med bland de prioriterade förslagen.